

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(1\)-38](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-38)

УДК 336.71:005.35:502/504

КРАСНОВА Ірина

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
<https://orcid.org/0000-0002-4507-6629>

ДВОРНИК Ірина

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
<https://orcid.org/0000-0002-2558-9654>

ЛАВРЕНЮК Владислав

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
<https://orcid.org/0000-0002-1069-0928>

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСАД ЗЕЛЕНОГО БАНКІНГУ В КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

Стаття присвячена дослідженню імплементації принципів зеленого банкінгу в корпоративне управління банків в умовах глобальних кліматичних і соціальних викликів. Розглянуто ключові засади зеленого банкінгу — прозорість, інтеграція ESG-принципів, ризик-менеджмент, екологічна відповідальність, інноваційність, державна підтримка, соціальна відповідальність, фінансова інклюзія, стійкість до криз і міжнародна співпраця — та їхній вплив на стале економічне зростання. Особлива увага приділяється українському контексту, де військові виклики, обмежена нормативна база та низька обізнаність стейкхолдерів ускладнюють впровадження зелених практик. На основі міжнародного досвіду (ING Bank, Deutsche Bank, Banco do Brasil) та узагальнення практики діяльності українських банків (Укргазбанк, Ощадбанк, ПриватБанк) запропоновано інструменти інтеграції ESG-критеріїв, включаючи фінансові (зелені кредити, облігації), управлінські (ESG-стратегії), регуляторні, технологічні (ШІ, блокчейн) і комунікаційні механізми. Акцентовано увагу на необхідності гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами (EU Taxonomy) та посиленні співпраці з міжнародними організаціями (ЄБРР, IFC) для підтримки повоєнної відбудови та зеленої трансформації економіки. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення нормативної бази, підготовки персоналу та розширення доступу до зелених фінансових продуктів для вразливих груп, що сприятиме сталому розвитку та інтеграції України до глобального ринку.

Ключові слова: зелений банкінг, ESG-критерії, корпоративне управління, сталий розвиток, ризик-менеджмент, соціальна відповідальність, економічне зростання, фінансування, повоєнна відбудова, Україна, EU Taxonomy, євроінтеграція, банк, міжнародні організації, кредитний портфель, фінансові інструменти.

KRASNOVA Iryna, DVORNYK Iryna, LAVRENIUK Vladyslav

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

IMPLEMENTATION OF THE BASIC PRINCIPLES OF GREEN BANKING IN CORPORATE GOVERNANCE

The article is devoted to the study of implementation of green banking principles in corporate governance of banks in the context of global climate and social challenges. The key principles of green banking - transparency, integration of ESG principles, risk management, environmental responsibility, innovation, government support, social responsibility, financial inclusion, crisis resilience and international cooperation - and their impact on sustainable economic growth are considered. Particular attention is paid to the Ukrainian context, where military challenges, limited regulatory framework and low stakeholder awareness complicate the implementation of green practices. Based on international experience (ING Bank, Deutsche Bank, Banco do Brasil) and generalisation of the practice of Ukrainian banks (UkrGasbank, Oschadbank, PrivatBank), the author proposes tools for integrating ESG criteria, including financial (green loans, bonds), managerial (ESG strategies), regulatory, technological (AI, blockchain) and communication mechanisms. Attention is focused on the need to harmonise Ukrainian legislation with European standards (EU Taxonomy) and strengthen cooperation with international organisations (EBRD, IFC) to support post-war reconstruction and green economic transformation. The article offers recommendations for improving the regulatory framework, staff training and expanding access to green financial products for vulnerable groups, which will contribute to sustainable development and integration of Ukraine into the global market.

Keywords: green banking, ESG criteria, corporate governance, sustainable development, risk management, social responsibility, economic growth, financing, post-war reconstruction, Ukraine, EU Taxonomy, European integration, bank, international organisations, loan portfolio, financial instruments.

Стаття надійшла до редакції / Received 18.04.2025

Прийнята до друку / Accepted 12.05.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Глобальна економіка стикається з екологічними, соціальними та економічними викликами, які зумовлюють необхідність переходу до моделі сталого розвитку. Щорічне зростання викидів CO₂ посилює кліматичну кризу, виснаження природних ресурсів, соціальна нерівність і зростання кліматичних ризиків є глобальними імперативами, що вимагають трансформації традиційних економічних підходів, зокрема у фінансовому секторі. Зміна клімату - це складне явище, яке викликає занепокоєння і стало предметом уваги суспільства в усьому світі. Ця зміна клімату впливає на здоров'я, економіку та навколишнє середовище

(Bhardwaj & Malhotra (2013) [1]. За даними Міжурядової панелі зі зміни клімату (IPCC, 2022), щорічне зростання викидів CO₂ на 1,5% посилює кліматичні ризики, що загрожують здоров'ю, економіці та екосистемам [2]. Причиною зміни клімату є доволі модель споживання ресурсів, яка має вплив на майбутні покоління. Багато країн прагнуть пом'якшити наслідки зміни клімату, тому необхідні різні види пом'якшення, щоб контролювати вплив зміни клімату.

Банківський сектор хоча й вважається екологічно нейтральним з точки зору внутрішньої операційної діяльності, має значний зовнішній вплив на довкілля через фінансування господарської діяльності клієнтів. Банки є основними джерелами капіталу для промислових і виробничих проєктів, зокрема в цементній, сталеливарній, гірничодобувній, хімічній промисловості, виробництві добрив і текстилі, які генерують до 40% глобальних викидів вуглецю (Khamilia & Nor (2022); Miah et al. (2021) [3; 4]). Таким чином, банківський сектор може виступати посередником між економічним зростанням і захистом довкілля, сприяючи соціально відповідальному та сталому інвестуванню [1].

У цьому контексті зелений банкінг виступає як ключовий інструмент гармонізації економічного зростання та захисту довкілля шляхом інтеграції екологічних, соціальних і управлінських (ESG) критеріїв у банківську діяльність, включаючи кредитування, інвестування та операційні процеси. Ця концепція базується на взаємозв'язку економічних, соціальних і екологічних факторів, які забезпечують екологічну стійкість і сприяють добробуту суспільства. Однак імплементація принципів зеленого банкінгу в корпоративне управління банків, особливо в країнах із перехідною економікою, таких як Україна, залишається обмеженою. Основними бар'єрами є: відсутність чітких нормативно-правових рамок для впровадження ESG-стандартів; низька обізнаність менеджменту щодо принципів сталого розвитку; недостатнє фінансування зелених проєктів; обмежена готовність банків до трансформації бізнес-процесів. Ці виклики ускладнюють адаптацію банків до глобальних стандартів сталого розвитку, знижуючи їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

В Україні імплементація зеленого банкінгу ускладнена відсутністю чіткої нормативної бази, низькою обізнаністю стейкхолдерів і обмеженими фінансовими ресурсами, що посилюються воєнними викликами. Зокрема, руйнування інфраструктури та зростання кредитних ризиків зменшили обсяг фінансування зелених проєктів на 25% у 2022–2023 роках (НБУ, 2023) [5].

Дослідження цієї проблеми має наукове та практичне значення для розвитку теорії корпоративного управління в умовах перехідної економіки та практичну цінність для гармонізації банківського сектору з європейськими стандартами в контексті євроінтеграції. Воно сприяє реалізації Цілей сталого розвитку ООН, зокрема SDG 13 (боротьба зі зміною клімату) та SDG 8 (стале економічне зростання).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Міжнародні дослідження підкреслюють роль зеленого банкінгу у зниженні екологічних ризиків і підвищенні фінансової стабільності. У своїй праці Meckling (2021) [6] наголошує на трансформації економічних парадигм від неокласичних до зеленої індустріальної політики, підкреслюючи її вплив на формування глобальної кліматичної політики. Цей перехід створює основу для інтеграції принципів зеленого банкінгу, які спрямовані на фінансування екологічно стійких проєктів. Тим самим «зелений» підхід може підтримати сталий розвиток (Mumbaasithoh та ін., 2022 [7]), оскільки він має відношення до кожного аспекту бізнесу. Як зазначають дослідники теорії зеленого банкінгу Kartika et al., (2022) [8] банківський сектор бере участь у підтримці економіки відповідно до своєї функції посередницької установи, а саме збирає кошти від населення у формі заощаджень і повертає їх назад у суспільство у вигляді кредитів.

Крім того зарубіжні дослідження зеленого банкінгу зосереджені на аналізі його впливу на фінансову стабільність, конкурентоспроможність банків та екологічну ефективність. Наприклад, Weber (2017) зазначає, що банки, які впроваджують ESG-критерії, скорочують кредитні ризики на 10–15% і підвищують рентабельність активів (ROA) на 0,5% у довгостроковій перспективі [9]. Bose et al. (2020) у своїй роботі аналізують роль зеленого банкінгу, і наголошують на необхідності регуляторних стимулів для банків, таких як податкові пільги та субсидії, для фінансування зелених ініціатив в країнах, що розвиваються, де частка зелених інвестицій становить лише 5% від загального обсягу [10]. Вони також підкреслюють важливість навчання персоналу та розробки стандартизованих метрик для оцінки зелених проєктів.

Kumar (2021), який досліджував інтеграцію принципів зеленого банкінгу в корпоративне управління в азієських країнах. Автор дійшов висновку, що успішна імплементація залежить від рівня підтримки з боку регуляторів, а також акцентує на технологіях моніторингу ESG-показників як ключовому факторі успішної імплементації зеленого банкінгу в Азії [11]. Міжнародні організації, такі як Світовий банк, також активно досліджують зелений банкінг. У звіті Світового банку (2022) наголошується, що банки, які інтегрують ESG-критерії, залучають на 20% більше міжнародних інвестицій у зелені технології [12].

В Україні дослідження зеленого банкінгу перебувають на початковому етапі, однак низка праць уже присвячена цій темі. Бондаренко, Л. (2025) зазначає, що для банків України впровадження принципів ESG є стратегічно важливим кроком для досягнення сталого розвитку та успішної інтеграції у глобальний фінансовий простір. Основними бар'єрами для впровадження зелених практик є недостатня нормативна база та низький рівень обізнаності банківського сектору щодо ESG-стандартів. [13].

Федина, В. та Богріновцева, Л. (2022) аналізують досвід небанків у контексті зеленого банкінгу. Вони зазначають, що цифрові банки мають потенціал для швидшої адаптації до зелених стандартів завдяки гнучкості їхніх бізнес-моделей, однак потребують підтримки з боку Національного банку України [14]. Федина В (2024) зазначає, що зелений банкінг в Україні є не лише сучасною тенденцією, але й стратегічно значущим сектором із високим потенціалом для розвитку та підтримки сталого розвитку країни. Його успіх залежить від тісної взаємодії між державою, бізнесом і громадянським суспільством, що передбачає створення дієвої законодавчої бази, стимулювання інноваційних рішень і посилення екологічної свідомості населення [15].

Кліматичні ризики активно досліджуються вітчизняними вченими [16, 17], пропонуючи етапізацію процесу впровадження ESG-стратегій в бізнес-моделі банків з урахуванням актуальних аспектів управління ESG-ризиками.

Слушною є позиція Бортникова Г. та Любича О., що банківська спільнота, регулятори й аналітики надмірно зосереджуються на кліматичних ризиках. Водночас складова корпоративного управління залишається найменш розробленою з методологічної точки зору, через що її часто сприймають як штучно поєднану з екологічними та соціальними аспектами [18].

Житар, М. (2024) спираючись на міжнародний досвід та найкращі практики, автор наголошує на необхідності гармонізації українського законодавства з європейськими директивами для підтримки сталого розвитку банківського сектору, розвитку освітніх ініціатив та створення сприятливих умов для розвитку зелених фінансових інструментів [19].

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Огляд літератури показує, що зарубіжні дослідження фокусуються на розробці інструментів та метрик зеленого банкінгу, тоді як українські роботи більше акцентують увагу на бар'єрах та перспективах його впровадження в Україні. Однак питання інтеграції зелених принципів у корпоративне управління, зокрема розробка моделей, які поєднують ESG-критерії з фінансовими цілями, залишається недостатньо дослідженим, особливо в умовах перехідної економіки та воєнних викликів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є аналіз основних засад зеленого банкінгу та розробка рекомендацій щодо їхньої імплементації в корпоративне управління банків, з акцентом на Україну, для забезпечення сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та гармонізації з європейськими стандартами.

Дослідження базується на контент-аналізі літератури, порівнянні міжнародного та українського досвіду, узагальненні звітів банків (Укргазбанк, Ощадбанк, ПриватБанк), аналітично-статистичних даних (НБУ, Deloitte, IPCC). Використано кейс-стаді для аналізу діяльності банків і системний підхід для оцінки інструментів імплементації ESG-критеріїв.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Основним мейнстрімом розвитку банківської діяльності є зелений банкінг (green banking). Зелений банкінг варто розглядати як концепцію, яка передбачає інтеграцію екологічних принципів у банківську діяльність, під впливом регуляторних, економічних і соціальних факторів (рис.1).

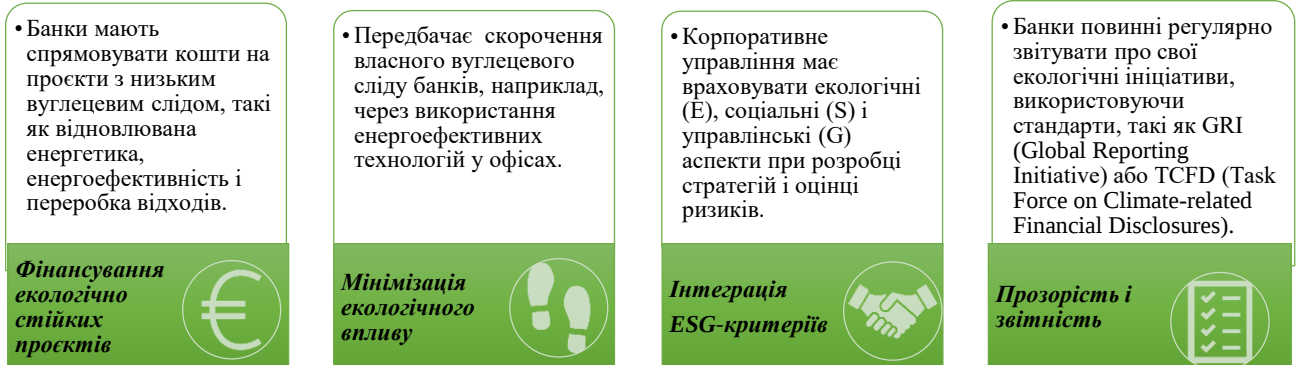

Рис. 1. Основні засади зеленого банкінгу

Джерело: Побудовано авторами

Корпоративне управління банків, як система стратегічного планування та прийняття рішень, зазнає трансформації під тиском цих імперативів. Імплементація засад зеленого банкінгу у корпоративне управління є важливим кроком до сталого розвитку, оскільки воно визначає стратегічні пріоритети, взаємодію зі стейкхолдерами, розподіл капіталу і підходи до управління ризиками. Банки можуть створювати спеціальні підрозділи для оцінки зелених проектів або запроваджувати KPI для менеджменту, пов'язані з фінансуванням

сталого розвитку. Глобальні ініціативи, такі як Європейський Зелений Курс (European Green Deal), що передбачає кліматичну нейтральність до 2050 року, та Рамкова конвенція ООН про зміну клімату, формують умови, які стимулюють банки переходити до зелених практик.

У 2024 році Європейська банківська установа (EBA) запровадила консультативні ініціативи щодо управління ESG-ризиками. Відповідно, європейський банківський сектор має відповідати таким вимогам [20]:

- регулярна оцінка значущості ESG-ризиків;
- використання різноманітних методик для оцінювання ESG-ризиків;
- інтеграція ESG-ризиків у системи управління ризиками з урахуванням їхнього впливу на кредитні, операційні, репутаційні ризики та ризики ліквідності.

Однак, можливості та здатність банків адаптуватися до глобальних стандартів сталого розвитку ускладнені через відсутність системного підходу до впровадження ESG-критеріїв у стратегії корпоративного управління, недостатній рівень компетентності менеджменту в галузі зелених фінансів, що ускладнює розробку та впровадження ефективних політик у сфері зелених фінансів, а також низьку обізнаність стейкхолдерів (клієнтів, інвесторів, регуляторів) щодо переваг зеленого банкінгу. Ці бар'єри гальмують попит на зелені фінансові продукти, ускладнюють трансформацію бізнес-моделей банків і знижують їхню здатність відповідати міжнародним стандартам, таким як Принципи відповідального банкінгу ООН чи стандарти Міжнародної фінансової корпорації (IFC), а також залучати іноземні інвестиції в зелені проекти.

У 2024 році Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) України запровадила пілотний проєкт із верифікації зелених облігацій, який передбачав незалежну оцінку відповідності емітентів екологічним стандартам. Ця ініціатива сприяла підвищенню довіри інвесторів на 10%, а також стимулювала зростання обсягу емісії зелених облігацій на українському ринку на 15% порівнянні з попереднім роком. Проєкт став важливим кроком до гармонізації українського фінансового ринку з вимогами Європейського зеленого курсу (ЄЗК), відкриваючи нові можливості для залучення міжнародних інвестицій.

Для українських банків імплементація принципів зеленого банкінгу в корпоративне управління є критично важливою з огляду на їх стратегічний і практичний вимір.

Банки, які інтегрують ESG-критерії у свої стратегії управління, отримують конкурентні переваги на глобальному ринку. Це проявляється у доступі до міжнародних ринків капіталу, залученні іноземних інвесторів, які дедалі частіше віддають перевагу установам із високими стандартами сталого розвитку, та у підвищенні репутації серед клієнтів. Наприклад, банки, що фінансують зелені проєкти, позиціонують себе як інноваційні та соціально відповідальні, що сприяє лояльності клієнтів. Крім того інтеграція зелених принципів у корпоративне управління дозволяє банкам ефективніше управляти екологічними та соціальними ризиками, пов'язаними з їхньою діяльністю. Наприклад, фінансування проєктів із високим рівнем викидів вуглецю може призвести до регуляторних санкцій чи репутаційних втрат, тоді як зелений банкінг, навпаки, знижує ці ризики шляхом підтримки екологічно стійких ініціатив, що відповідають Паризькій угоді та іншим міжнародним стандартам.

Важливість ESG-стандартів підтверджують результати дослідження компанії Deloitte 2024 року [21]. Фінансовий сектор входить до п'ятірки галузей за активністю впровадження ESG-практик, причому 74% опитаних менеджерів із різних секторів економіки заявили про готовність застосовувати стандарти ESG-звітності [21]. Більшість компаній використовують кілька стандартів розкриття інформації про ESG, серед яких лідирують ISSB/SASB (54%), GRI (50%) та TCFD (49%) (рис. 2). У сфері фінансових послуг найпоширенішими є ISSB/SASB і TCFD, але лише 60% компаній застосовують рекомендації Комітету організації спонсорів Комісії Тредвея (COSO) щодо внутрішнього контролю за звітністю про сталий розвиток (ICSR).

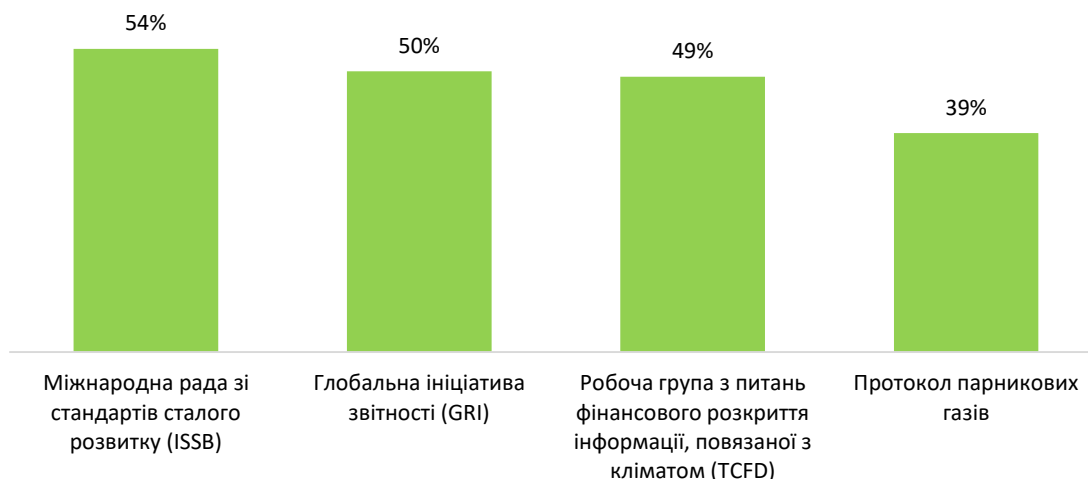

Рис. 2. Стандарти звітності, що використовуються для розкриття інформації про ESG [21]

Серед 300 респондентів Deloitte основними проблемами для якісної ESG-звітності названо якість даних (точність і повнота, 76%) та процеси збору даних і контролю (52%). Щодо розподілу повноважень, 44% респондентів зазначили, що нагляд за ESG покладено на Наглядову раду директорів, а 42% — на комітет з аудиту або комітет з компенсацій (рис. 3) [21].

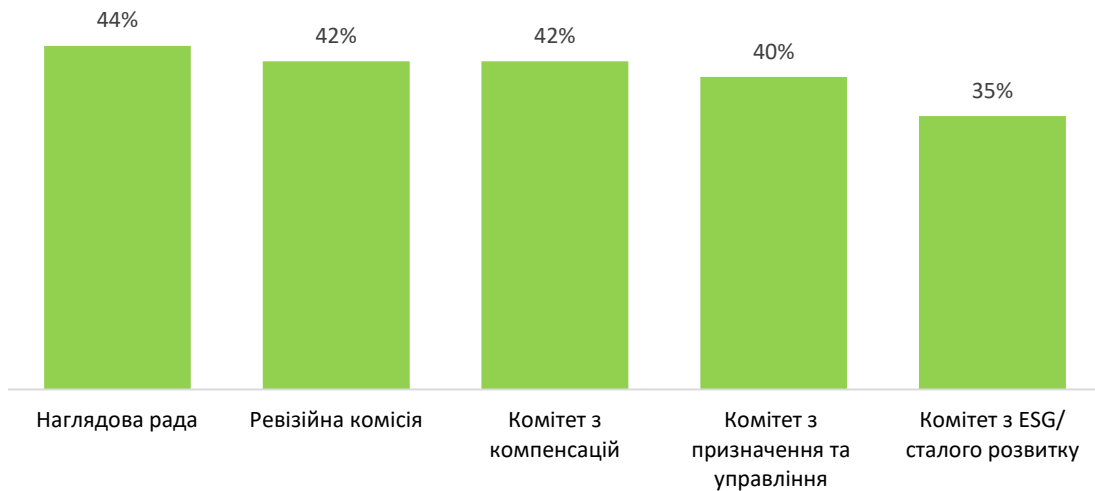

Рис. 3. Нагляд за ESG стандартами [21]

Отже, Наглядова рада відіграє центральну роль у впровадженні зеленого банкінгу, співпрацюючи з правлінням і менеджерами для інтеграції екологічних пріоритетів у діяльність банків. Вона відповідає за розробку політик, які стимулюють фінансування проєктів із низьким вуглецевим слідом, і забезпечення прозорого розкриття інформації про зелені практики. Для підвищення ефективності впровадження цих практик доцільно застосовувати матеріальні та нематеріальні стимули: бонуси для менеджменту за досягнення ESG-цілей, знижені відсоткові ставки для клієнтів, які реалізують екологічні проєкти, а також публічне визнання компаній, що демонструють лідерство у сталому розвитку.

Дослідження показують, що банки, які впроваджують зелені практики, демонструють кращі фінансові результати в довгостроковій перспективі. Це проявляється у зниженні витрат на управління ризиками, підвищенні рентабельності інвестицій у зелені проєкти та залученні нових клієнтів, які віддають перевагу сталим фінансовим продуктам (наприклад, зелені кредити чи облігації). Крім того впровадження зеленого банкінгу у корпоративне управління сприяє розвитку зеленої економіки, створенню нових робочих місць у секторах відновлюваної енергетики, енергоефективності та екологічних технологій, а також підвищенню якості життя населення через зменшення екологічного навантаження.

Аналіз міжнародної практики та узагальнення досвіду провідних вітчизняних банків доводить, що імплементації засад зеленого банкінгу в корпоративне управління банків має відбуватися з дотриманням наступних принципів.

1. Прозорість і відкритість є наріжним принципом зеленого банкінгу, який забезпечує повне, достовірне та своєчасне розкриття інформації про екологічні ризики, фінансування «зелених» проєктів та результати їхньої реалізації. Цей принцип відіграє ключову роль у зміцненні довіри стейкхолдерів — інвесторів, клієнтів, регуляторів і громадськості — та підвищує підзвітність банків і компаній у досягненні цілей сталого розвитку. Для забезпечення достовірності даних необхідно проводити незалежні аудити, застосовуючи міжнародні стандарти звітності, такі як TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures), GRI (Global Reporting Initiative) та SASB (Sustainability Accounting Standards Board). Ці стандарти дозволяють систематизувати інформацію про кліматичні ризики, екологічний вплив і соціальну відповідальність, роблячи її доступною та зрозумілою для всіх зацікавлених сторін.

Прозорість передбачає не лише публікацію звітів, але й створення відкритих каналів комунікації зі стейкхолдерами. Наприклад, банки можуть використовувати цифрові платформи для публікації даних про фінансування зелених проєктів у реальному часі, що підвищує довіру інвесторів і сприяє залученню капіталу. У 2024 році Укргазбанк запровадив публічну онлайн-платформу для розкриття інформації про свої зелені кредити, що охоплюють проєкти з відновлювальної енергетики та енергоефективності. Це дозволило банку залучити додаткові кошти від міжнародних інвесторів і підвищити рівень довіри [22].

Прозора звітність дозволяє уникнути корупційних ризиків, зміцнити довіру міжнародних донорів і залучити інвестиції для відновлення постраждалих регіонів. Наприклад, Ощадбанк опублікував детальний звіт за стандартами TCFD про фінансування енергоефективної відбудови 10 шкіл у Харківській області на 250 млн грн, що забезпечило грант від Європейського Союзу на 15 млн євро для розширення програми.

2. Інтеграція принципів ESG (екологічних, соціальних та управлінських) є основоположною для зеленого банкінгу, забезпечуючи відповідність фінансової діяльності стандартам сталого розвитку. Цей

принцип охоплює не лише фінансування проєктів із низьким вуглецевим слідом, але й створення систем, які сприяють соціальній інклюзії, гендерній рівності та прозорому управлінню.

Ключовим механізмом реалізації цього принципу є використання ESG-фільтрів для оцінки кредитних портфелів, що дозволяє банкам відбирати проєкти, які відповідають критеріям сталості. Наприклад, Deutsche Bank у 2023 році успішно застосував ESG-фільтри, що призвело до зростання обсягу зелених інвестицій на 15% і скорочення фінансування проєктів, пов'язаних із викопним паливом, на 10%. Цей досвід демонструє, як системна інтеграція ESG може сприяти не лише екологічним цілям, але й підвищенню фінансової ефективності через залучення інвесторів, орієнтованих на сталість. Наприклад, Укргазбанк, у 2024 році впровадив ESG-фільтри для фінансування енергоефективних проєктів, що дозволило залучити міжнародне фінансування від ЄБРР на суму понад 50 млн євро у 2024 році для модернізації промислових об'єктів [23]. Зокрема, банк профінансував встановлення сонячних панелей на підприємствах легкої промисловості, що скоротило енергоспоживання на 20%.

У контексті України інтеграція ESG є ключем до виконання вимог ЄЗК і залучення міжнародних інвестицій. Війна підкреслила необхідність соціальних компонентів ESG, таких як підтримка ВПО та ветеранів, а також екологічних ініціатив для відновлення постраждалих регіонів. У довгостроковій перспективі це створює економічну, соціальну та екологічну цінність, зміцнюючи репутацію та фінансову стабільність.

3. Ризик-менеджмент та нагляд є стратегічним принципом зеленого банкінгу, який передбачає систематичне врахування та оцінювання екологічних, кліматичних і воєнних ризиків у процесах кредитування та інвестування. Цей принцип спрямований на мінімізацію потенційних фінансових втрат і підвищення стійкості банківських портфелів до зовнішніх загроз. Основними інструментами є стрес-тестування, яке моделює вплив кліматичних змін (посухи, повені), воєнних ризиків (руйнування інфраструктури) чи регуляторних змін, а також стандарти TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures), які забезпечують прозоре розкриття кліматичних ризиків.

Прикладом ефективного ризик-менеджменту є досвід Укргазбанку, який у 2024 році застосував стрес-тестування для оцінки комбінованих воєнних і кліматичних ризиків у своєму кредитному портфелі. Цей підхід дозволив ідентифікувати вразливі активи, оптимізувати фінансування й знизити потенційні втрати на 10%, а також підвищити стійкість портфеля на 15%. Завдяки впровадженню внутрішніх політик із обов'язковою оцінкою ESG-ризиків для нових кредитів банк залучив 25 млн євро від міжнародних інвесторів. Співпраця з IFC у 2024 році допомогла розробити методологію оцінки ризиків для проєктів у прифронтових регіонах, що дозволило профінансувати 40 енергоефективних ініціатив на 350 млн грн, зокрема модернізацію систем теплопостачання. Ризик-менеджмент у зеленому банкінгу забезпечує не лише фінансову стабільність, але й сприяє довірі інвесторів і стійкості до криз, що є особливо важливим в умовах воєнного часу. У воєнних умовах України ризик-менеджмент є критично важливим для забезпечення фінансової стабільності.

4. Екологічна відповідальність є центральним принципом зеленого банкінгу, який передбачає систематичну оцінку впливу банківських продуктів і послуг на довкілля та впровадження механізмів для мінімізації негативних наслідків. Цей принцип охоплює не лише уникнення фінансування проєктів, що завдають шкоди екосистемам, а й активну підтримку ініціатив, спрямованих на збереження природних ресурсів, відновлення екосистем і протидію зміні клімату. Банки відіграють ключову роль у фінансуванні проєктів, які сприяють рекультивації земель, очищенню водних ресурсів і відновленню зелених зон, особливо в контексті екологічних втрат, спричинених війною, кліматичними змінами чи промисловою діяльністю.

В Україні екологічна відповідальність набуває особливого значення через значні екологічні збитки, завдані війною. За оцінками Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, у 2023–2024 роках війна спричинила шкоду екосистемам на суму понад 2 трлн грн, включаючи знищення лісів, забруднення водойм і деградацію ґрунтів. У відповідь банки можуть стати важливими агентами відновлення. Наприклад, Укргазбанк у 2024 році інвестував 1,8 млрд грн у зелені проєкти, зокрема програми відновлення лісів і деградованих земель. Ці ініціативи дозволили скоротити викиди на 1,6 млн тонн CO₂-еквіваленту та сприяли відновленню біорізноманіття в регіонах, постраждалих від воєнних дій. Крім того, банк профінансував проєкти з очищення водних ресурсів у Херсонській області, що забезпечило доступ до чистої води для 10 тис. осіб. Для посилення екологічної відповідальності Укргазбанк запровадив спеціалізовані кредитні програми для фінансування енергоефективних технологій і проєктів із відновлювальної енергетики, таких як сонячні та вітрові електростанції, що додатково зменшило залежність від викопного палива. Співпраця з Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) дозволила залучити 30 млн євро на проєкти з рекультивації земель у прифронтових зонах, що сприяло відновленню сільськогосподарських угідь і зниженню ерозії ґрунтів. Екологічна відповідальність у зеленому банкінгу не лише сприяє збереженню довкілля, але й створює економічні вигоди, такі як зниження регуляторних і репутаційних ризиків, залучення іноземних інвестицій і підвищення довіри клієнтів.

В умовах глобальних кліматичних викликів і локальних наслідків війни в Україні цей принцип є критично важливим для забезпечення сталого розвитку, відновлення постраждалих екосистем і підтримки економічної стабільності. Подальший розвиток цього принципу потребує розширення фінансування

екологічних проєктів, посилення співпраці з міжнародними організаціями та впровадження прозорих механізмів моніторингу впливу банківської діяльності на довкілля.

5. Інноваційність є важливим принципом зеленого банкінгу, що передбачає використання сучасних технологій, таких як Big Data, штучний інтелект (AI), блокчейн і хмарні обчислення, для оптимізації зелених фінансових продуктів і підвищення їхньої ефективності. Ці технології дозволяють банкам швидше оцінювати екологічні проєкти, забезпечувати прозорість транзакцій і адаптувати фінансові рішення до викликів, зокрема воєнних обмежень, таких як нестабільність інфраструктури чи доступу до даних. Інноваційні підходи сприяють зниженню операційних витрат, підвищенню точності оцінки ризиків і масштабуванню зелених ініціатив.

Прикладом успішного застосування інновацій є досвід ПриватБанку, який у 2023 році впровадив AI-скоринг для оцінки зелених проєктів. Ця технологія прискорила обробку заявок на фінансування на 30% і підвищила точність відбору проєктів із високим екологічним ефектом на 25%, зокрема в секторах енергоефективності та відновлювальної енергетики. Крім того, ПриватБанк почав тестувати блокчейн-платформу для відстеження зелених облігацій, що забезпечило прозорість руху коштів і підвищило довіру інвесторів. У контексті України інноваційність набуває особливого значення через воєнні виклики, такі як обмежений доступ до фізичних банківських відділень і потреба у швидкому фінансуванні відбудови. Наприклад, у 2024 році ПриватБанк у співпраці з міжнародними партнерами (UNDP) запустив пілотний проєкт із використання AI для оцінки зелених проєктів у постраждалих від війни регіонах, що дозволило профінансувати 120 проєктів із відновлення зелених зон на суму 500 млн грн. [25]. Інноваційність у зеленому банкінгу не лише підвищує ефективність фінансових процесів, але й сприяє швидкому реагуванню на виклики, створюючи стійкі рішення для сталого розвитку в умовах кризи.

6. Державна підтримка та регулювання є критично важливим принципом зеленого банкінгу, що передбачає тісну співпрацю банків із державними органами для створення сприятливого нормативно-правового середовища та стимулів для розвитку сталого фінансування. Цей принцип особливо актуальний для підтримки зелених проєктів у постраждалих від війни регіонах, де потрібні швидкі та ефективні рішення для екологічної відбудови. Державне регулювання має забезпечувати гармонізацію національних стандартів із міжнародними, зокрема з EU Тахопому, щоб сприяти інтеграції в глобальні ринки зелених фінансів.

Постанова НБУ №88, яка регулює окремі аспекти зелених фінансів, потребує суттєвих доповнень, щоб відповідати стандартам EU Тахопому. Зокрема, необхідно включити чіткі критерії класифікації зелених проєктів, механізми верифікації їхнього екологічного впливу та стимули для банків, які фінансують відбудову постраждалих екосистем. У 2024 році НБУ спільно з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів запустив пілотну програму субсидування зелених кредитів для проєктів у прифронтових регіонах, що дозволило профінансувати 50 ініціатив із рекультивації земель на суму 300 млн грн. [26]

7. Соціальна відповідальність у зеленому банкінгу передбачає фінансування проєктів, які поєднують екологічну сталість із соціальною підтримкою, сприяючи інклюзії, відновленню громад і покращенню якості життя. Цей принцип особливо актуальний для України, де війна спричинила значні соціальні виклики, такі як переселення внутрішньо переміщених осіб (ВПО), підтримка ветеранів і відбудова зруйнованої інфраструктури.

Проєкти, що відповідають цьому принципу, включають енергоефективну відбудову житла, шкіл і медичних закладів, які одночасно знижують вуглецевий слід і забезпечують соціальну інтеграцію. Прикладом є діяльність Ощадбанку, який у 2024 році профінансував енергоефективну відбудову шкіл у Харківській області на суму 200 млн грн. Ці проєкти включали встановлення сонячних панелей, утеплення будівель і модернізацію систем опалення, що скоротило енергоспоживання на 40% і створило комфортні умови для навчання 2,5 тис. учнів, включаючи дітей ВПО. Крім того, банк запустив програму пільгового кредитування для будівництва енергоефективного житла для ветеранів, що профінансувала 150 осель на суму 120 млн грн, сприяючи їхній соціальній реінтеграції.

В Україні соціальна відповідальність є критично важливою для відновлення постраждалих регіонів. Наприклад, у 2024 році Ощадбанк у співпраці з UNDP реалізував проєкт із відбудови енергоефективних дитячих садків у Київській області, що охопив 10 закладів і створив 200 робочих місць. Соціальна відповідальність у зеленому банкінгу сприяє не лише екологічній сталості, але й відновленню соціальної захищеності, що є основою для довгострокового розвитку України.

8. Фінансова інклюзія є важливим принципом зеленого банкінгу, спрямованим на розширення доступу до зелених фінансових продуктів для широкого кола стейкхолдерів, зокрема малого та середнього бізнесу (МСБ), місцевих громад, домогосподарств, внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та ветеранів. Цей принцип передбачає створення доступних і зручних фінансових інструментів, таких як зелені кредити, мікрофінансування та гранти, для підтримки енергоефективних проєктів, відновлювальної енергетики та екологічних ініціатив. Особлива увага приділяється соціально вразливим групам, які потребують підтримки в умовах воєнних і кліматичних викликів, для забезпечення їхньої економічної та соціальної інтеграції.

Прикладом реалізації цього принципу є діяльність Ощадбанку, який у 2024 році запровадив цифрову платформу для зелених кредитів, орієнтовану на ВПО та ветеранів. Ця платформа спростила процес подання заявок і скоротила час їх обробки на 35%, що підвищило доступність зелених фінансових продуктів на 20%

для цих груп. Зокрема, програма дозволила профінансувати 300 проєктів із встановлення енергоефективного обладнання в домогосподарствах ВПО на суму 150 млн грн, що сприяло зниженню витрат на енергоресурси на 25% для учасників. Крім того, Ощадбанк у співпраці з місцевими громадами розширив програму для МСБ, профінансувавши 120 малих підприємств у постраждалих регіонах для впровадження відновлювальних джерел енергії. У контексті України фінансова інклюзія є критично важливою через соціально-економічні наслідки війни, яка призвела до переселення мільйонів громадян і зростання кількості ВПО. За даними ООН, у 2024 році в Україні налічувалося 3,7 млн ВПО, які потребують доступу до фінансових ресурсів для відновлення нормального життя. У відповідь ПриватБанк у 2024 році запустив програму пільгового зеленого кредитування для МСБ у прифронтових регіонах, що охопила 200 підприємств на суму 100 млн грн, спрямованих на встановлення сонячних електростанцій і енергоефективних систем опалення. Ця ініціатива не лише знизил викиди CO₂ на 10 тис. тонн, але й створила 500 робочих місць.

Фінансова інклюзія у зеленому банкінгу сприяє не лише екологічній сталості, але й соціальній справедливості, економічному відновленню та інтеграції вразливих груп. В умовах повоєнної відбудови України цей принцип є основою для створення інклюзивної економіки, яка відповідає глобальним цілям сталого розвитку та вимогам Європейського зеленого курсу (ЄЗК).

9. Стійкість до воєнних та кліматичних криз є принципом зеленого банкінгу, який передбачає розробку стратегій корпоративного управління, що забезпечують адаптацію до комплексних викликів, таких як воєнні дії, кліматичні зміни та їхні економічні наслідки. Цей принцип включає фінансування проєктів із відновлення екосистем, критичної інфраструктури та енергоефективних технологій, які підвищують стійкість громад і економіки до криз.

Прикладом є діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), який у 2024 році виділив 600 млн дол. на зелені проєкти в Україні, 30% з яких (180 млн дол.) спрямовано на енергоефективну відбудову шкіл, лікарень і житлових будинків у постраждалих регіонах, в тому числі за сприяння Ощадбанку [24]. Ці проєкти скоротили енергоспоживання на 35% і створили 3,5 тис. робочих місць, сприяючи економічній стабільності. Крім того, ЄБРР профінансував відновлення 500 га деградованих земель у Херсонській області, що сприяло поверненню сільськогосподарських угідь до використання.

В Україні стійкість до криз є критично важливою через руйнування інфраструктури та екологічні збитки, спричинені війною. У відповідь банки, такі як Укргазбанк, у 2024 році профінансували 20 проєктів із відновлення водних ресурсів на 250 млн грн у співпраці з UNDP.

10. Міжнародна співпраця є стратегічно важливим принципом зеленого банкінгу, що передбачає залучення фінансових ресурсів, технологічної експертизи та передових практик від міжнародних організацій, таких як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародна фінансова корпорація (IFC), Світовий банк і Європейський Союз, для підтримки зелених проєктів.

У контексті України цей принцип набуває особливого значення для фінансування повоєнного відновлення, зокрема реконструкції критичної інфраструктури, відновлення екосистем і впровадження енергоефективних технологій, які відповідають стандартам EU Тахопому. Міжнародна співпраця сприяє гармонізації національних стандартів із глобальними, підвищує довіру інвесторів і забезпечує доступ до інноваційних рішень для сталого розвитку.

Прикладом успішної співпраці є кредитна лінія ЄБРР для Укргазбанку на суму 50 млн євро у 2018 році, яка була спрямована на фінансування енергоефективних проєктів і відновлювальної енергетики. У 2024 році ця співпраця була розширена: ЄБРР виділив додаткові 75 млн євро для реконструкції інфраструктури за стандартами EU Тахопому, зокрема для модернізації систем водопостачання та тепlopостачання у Київській і Харківській областях. Ці проєкти скоротили енергоспоживання на 30% і створили 1,2 тис. робочих місць, сприяючи економічному відновленню регіонів. Крім того, Укргазбанк у партнерстві з IFC запустив програму зелених кредитів для малого та середнього бізнесу, що профінансувала 200 проєктів на суму 40 млн дол., спрямованих на енергоефективність і відновлення постраждалих від війни територій.

Імплементация зелених практик у банківську діяльність вимагає використання різноманітних інструментів, які дозволяють інтегрувати ESG принципи в корпоративне управління (рис. 4). Ці інструменти охоплюють фінансові, управлінські, регуляторні та технологічні аспекти, спрямовані на підтримку сталого розвитку, зниження екологічних ризиків і підвищення конкурентоспроможності банків.

Впровадження зелених практик у банківській діяльності є важливим елементом сталого розвитку, що сприяє фінансуванню екологічних проєктів, зниженню вуглецевого сліду та підвищенню суспільної свідомості. Ключові інструменти зеленого банкінгу охоплюють фінансові, управлінські, регуляторні, технологічні та комунікаційні механізми, які забезпечують інтеграцію екологічних, соціальних і управлінських (ESG) критеріїв у банківські процеси, залучення ресурсів у зелені ініціативи та стимулювання попиту на сталі фінансові продукти.

Фінансові інструменти відіграють центральну роль у розвитку зеленого банкінгу. Кредитні програми екологічного спрямування підтримують проєкти, пов'язані з відновлюваною енергетикою, енергоефективністю, зеленим транспортом і чистими технологіями. Наприклад, ING Bank (Нідерланди) фінансує сонячні електростанції, пропонуючи знижені процентні ставки для таких ініціатив, тоді як в Україні Укргазбанк через програму "ЕКО-банк" надає кредити на встановлення сонячних панелей і модернізацію

опалювальних систем. Зелені облігації є ефективним інструментом для залучення капіталу в екологічні проекти. У 2020 році Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) випустив зелені облігації на суму 10 мільярдів доларів США, спрямовані на фінансування сталого розвитку. Українські банки можуть співпрацювати з міжнародними фінансовими інституціями, такими як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), для реалізації подібних ініціатив. Екологічні депозити, як-от "Green Tailored Deposits" від Westpac Bank (Австралія), дозволяють клієнтам спрямовувати заощадження на зелені проекти, гарантуючи їх цільове використання. Фонди зелених інвестицій фінансують проекти сталого розвитку, наприклад, Banco do Brasil інвестує у фонди, що підтримують стале сільське господарство. Страхування екологічних ризиків, розроблене у співпраці зі страховими компаніями, покриває потенційні збитки від кліматичних змін, знижуючи фінансові ризики для зелених проектів.

Рис. 4. Інструменти імплементації ESG принципи в корпоративне управління та їх значення

Джерело: Складено авторами

Управлінські інструменти спрямовані на інтеграцію ESG-критеріїв у корпоративне управління та операційну діяльність банків. Стратегічні плани банків дедалі частіше включають ESG-цілі, як це реалізовано в програмі "Sustainable Transitions" від ING Bank, що передбачає досягнення нульового вуглецевого сліду до 2050 року. Створення спеціалізованих підрозділів, таких як департаменти чи комітети з зелених фінансів, сприяє координації екологічних ініціатив. Наприклад, ICBC створив комітет із зелених фінансів на рівні ради директорів. Важливим елементом є розробка внутрішніх документів для оцінки екологічних ризиків, що базуються на методологіях, таких як Terra Approach від ING, які дозволяють оцінювати вплив кредитних портфелів на викиди вуглецю та уникати фінансування проектів із високим екологічним ризиком. Ефективність цих заходів залежить від кваліфікації персоналу, що вимагає проведення регулярних тренінгів із ESG-критеріїв і зелених фінансів. Banco do Brasil, наприклад, запровадив обов'язкові програми навчання для всіх рівнів працівників, що сприяє підвищенню компетентності у сфері сталого розвитку.

Регуляторна підтримка та партнерство з міжнародними організаціями створюють сприятливе середовище для розвитку зеленого банкінгу. Регулятори розробляють національні стандарти та рекомендації, які зобов'язують банки враховувати екологічні критерії. У Китаї з 2012 року діють "Green Credit Guidelines", що встановлюють вимоги до екологічної оцінки при кредитуванні. В Україні Національний банк України має потенціал для розробки аналогічних рекомендацій, щоб стимулювати зелені практики. Уряди надають податкові стимули та субсидії для банків, які фінансують екологічні проекти, а в Європейському Союзі банки, що відповідають Таксономії зелених інвестицій, отримують доступ до пільгового фінансування. Співпраця з міжнародними організаціями, такими як Міжнародна фінансова корпорація (IFC), ЄБРР і Світовий банк, забезпечує доступ до додаткових ресурсів. Наприклад, Banco do Brasil співпрацює з IFC для фінансування зелених проектів у сільському господарстві. Участь у глобальних ініціативах, таких як Принципи відповідального банкінгу ООН (UNEP FI) або Net-Zero Banking Alliance, зобов'язує банки до досягнення кліматичних цілей, підвищуючи їхню відповідальність перед міжнародною спільнотою [27].

Технологічні інструменти сприяють оптимізації процесів, підвищенню прозорості та оцінці екологічного впливу. Цифрові платформи, як-от ті, що використовують небанк Aspirion (США), просувають зелені кредити та депозити, забезпечуючи зручний доступ клієнтів до сталих продуктів. Інструменти моніторингу ESG-показників, застосовувані ING, дозволяють аналізувати вуглецевий слід інвестиційних портфелів. Технологія блокчейн забезпечує прозорість, відстежуючи походження коштів у зелених проектах, що підвищує довіру інвесторів. Штучний інтелект використовується для оцінки кліматичних ризиків і оптимізації кредитних портфелів, що є поширеною практикою серед європейських банків для прогнозування екологічних ризиків. Крім того, Банк міжнародних розрахунків (BIS) і три центральні банки розробили генеративний інструмент штучного інтелекту (ШІ), який допоможе виміряти кліматичні ризики у фінансовій системі [28].

Комунікаційні та просвітницькі інструменти відіграють важливу роль у підвищенні обізнаності клієнтів і суспільства про зелені практики. Маркетингові кампанії, як-от ініціативи Westpac Bank в Австралії для популяризації зелених депозитів, сприяють залученню клієнтів. Освітні програми, наприклад, семінари Banco do Brasil для фермерів про стале господарювання, інформують про переваги зелених фінансових продуктів. Партнерство з неурядовими організаціями підсилює популяризацію зелених ініціатив і підвищує репутацію банків. Ці інструменти не лише стимулюють попит на сталі продукти, а й зміцнюють довіру до зелених практик, сприяючи розвитку зеленого банкінгу як ключового елемента сталого економічного зростання.

Розвиток зеленого банкінгу в Україні залишається складним завданням через обмежену нормативну базу, недостатній рівень екологічної обізнаності та дефіцит фінансових ресурсів, що ускладнюються наслідками війни. Проте інтеграція принципів сталого розвитку в банківську діяльність є не лише вимогою часу, а й стратегічною можливістю для гармонізації з європейськими стандартами, залучення міжнародних інвестицій і підтримки післявоєнного відновлення.

Для забезпечення ефективного впровадження зелених практик необхідна скоординована взаємодія між державою, регулятором, банківським сектором і міжнародними партнерами. На макrorівні доцільно прискорити гармонізацію законодавства з європейськими нормами, зокрема з EU Taxonomy, розширити стимули для зелених інвестицій і створити прозорі механізми звітності. На мікрорівні банки мають посилити інтеграцію екологічних і соціальних критеріїв у свої бізнес-моделі, розробляючи інноваційні продукти та вдосконалюючи системи управління ризиками. Особлива увага має приділятися соціальній інклюзії, забезпечуючи доступ до зелених фінансових інструментів для вразливих груп населення, таких як внутрішньо переміщені особи та ветерани, що сприятиме поєднанню екологічної сталості з соціальною підтримкою. Реалізація цих заходів сприятиме формуванню стійкої банківської системи, здатної підтримувати зелену трансформацію економіки України та її інтеграцію до глобального ринку сталого розвитку.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Дослідження підтверджує, що зелений банкінг є ключовим інструментом забезпечення сталого розвитку в умовах глобальних екологічних, соціальних та економічних викликів. Інтеграція екологічних, соціальних і управлінських (ESG) критеріїв у корпоративне управління банків сприяє зниженню екологічних ризиків, підвищенню конкурентоспроможності та залученню інвестицій у зелені проекти. Аналіз світового досвіду демонструє, що успішна імплементація зелених практик залежить від комплексного підходу, який поєднує фінансові інструменти (зелені кредити, облігації, депозити), управлінські механізми (стратегії ESG, оцінка ризиків), регуляторну підтримку, технологічні інновації (ШІ, блокчейн) та комунікаційні стратегії.

В Україні розвиток зеленого банкінгу стримується обмеженою нормативною базою, низьким рівнем обізнаності стейкхолдерів і дефіцитом ресурсів, що ускладнюються воєнними викликами. Проте ці бар'єри створюють можливості для трансформації банківського сектору через гармонізацію з європейськими стандартами, зокрема EU Taxonomy, та співпрацю з міжнародними організаціями, такими як ЄБРР та IFC. Вітчизняні банки, такі як Укргазбанк і Ощадбанк, демонструють позитивний досвід впровадження зелених ініціатив, однак потребують системної підтримки з боку держави та регулятора.

Для ефективного впровадження зелених практик необхідно: прискорити розробку національних стандартів зеленого фінансування; створити стимули для банків і клієнтів, включаючи вразливі групи населення; посилити підготовку персоналу щодо ESG-критеріїв; розширити цифрові платформи для зелених продуктів. Ці заходи сприятимуть не лише екологічній стійкості, а й соціальній інклюзії та економічному відновленню України в умовах післявоєнної відбудови. Подальші дослідження мають зосередитися на оцінці економічної ефективності зелених стратегій, адаптації глобальних практик до локальних умов і розробці моделей управління, що враховують специфіку перехідної економіки та воєнні виклики. Впровадження зелених принципів у корпоративне управління банків сприятиме формуванню стійкої фінансової системи, здатної підтримувати зелену трансформацію економіки та інтеграцію України до глобального ринку сталого розвитку.

Література

1. Bhardwaj, B. R., & Malhotra, A. (2013). Green Banking Strategies: Sustainability through Corporate Entrepreneurship. *Greener Journal of Business and Management Studies*, 3(4), 180–193. <https://doi.org/10.15580/gjbms.2013.4.122412343>.
2. IPCC. (2022). *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change*. (дата звернення 16.04.2025).
3. Khamilia, N., & Nor, W. (2022). Faktor-Faktor Dalam Meningkatkan Pengungkapan Green Banking. *Jurnal Riset Akuntansi (JUARA)*, 12(1), 1–23. <https://doi.org/10.36733/juara.v12i1.3144>
4. Miah, M. D., Rahman, S. M., & Mamoon, M. (2021). Green banking: the case of commercial banking sector in Oman. *Environment, Development and Sustainability*, 23(2), 2681–2697. <https://doi.org/10.1007/s10668-020-00695-0>

5. НБУ. (2023). Звіт про фінансову стабільність. <https://bank.gov.ua/ua/stability/report> (дата звернення 16.04.2025).
6. Meckling, Jonas, Making Industrial Policy Work for Decarbonization (March 11, 2021). URL: <https://ssrn.com/abstract=3802719> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3802719>
7. Mumbaasithoh, L., Dya Meylasari, N., Nursidik, D., & Surya Asih, S. (2022). Implementasi Program Go Green School Di Indonesia Sebagai Pembangunan Berkelanjutan. *Jurnal Teknologi*, 15(2), 104– 109. <https://doi.org/10.34151/jurtek.v15i2.3079>.
8. Kartika, R., Herlina E., & Villanueva, M. M. (2023). The Development of Green Banking Theory. *Interdisciplinary International Journal of Conservation and Culture*, 1(2), 52–60 (PDF) *The Development of Green Banking Theory*. Available from: https://www.researchgate.net/publication/376195989_The_Development_of_Green_Banking_Theory
9. Weber, O., & Feltmate, B. (2017). *Sustainable Banking: Managing the Social and Environmental Impact of Financial Institutions*. Toronto, ON: University of Toronto Press, 256 p. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Sustainable_Banking.html?id=_HmMCwAAQBAJ&redir_esc=y
10. Bose, S., Khan, H. Z., & Monem, R. (2020). Does Green Banking Performance Pay Off? Evidence from a Unique Regulatory Setting in Bangladesh. *Corporate Governance – An International Review*. DOI: 10.1111/corg.12349.
11. Kumar, K. (2021). Green Banking in Asia. *Asian Journal of Finance*, 15(4), 78–92.
12. World Bank. (2022). *Financing Green Technologies* (дата звернення 16.04.2025).
13. Бондаренко, Л. (2025). ESG-БАНКІВНИЦТВО В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ВИКЛИКИ ТА НОВІТНІ ТРЕНДИ. *Економіка та суспільство*, (72). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-15>
14. Федина В. В., Богріновцева Л. М. (2022) Необанки: світовий досвід та вітчизняна практика. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2022. № 6. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-08-02/2022-6-08-02>
15. Федина, В. (2024). ЗЕЛЕНИЙ БАНКІНГ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (6 (15), 178–183. <https://doi.org/10.32782/dees.15-28>
16. Вовченко О.С. ESG-стратегія як основа управління ризиками сталого розвитку в банках. *Економіка та суспільство*. 2023. №50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2458/2377> (дата звернення 05.03.2025 р.).
17. Краснова І. В., Примостка Л. О., Лавренюк В. В. Кліматичні ризики у фінансовому бізнесі. *Проблеми економіки*. 2021. № 3 (49). С. 140–146. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-3-140-146>
18. Бортніков, Г., & Любіч, О. (2022). УПРАВЛІННЯ ESG-РИЗИКАМИ В УКРАЇНСЬКИХ БАНКАХ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 6(47), 19–33. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3885>
19. Житар, М. (2024). СТІЙКЕ ФІНАНСУВАННЯ І ЗЕЛЕНИЙ БАНКІНГ В УКРАЇНІ. *Економіка та суспільство*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-66>
20. Управління ESG ризиками в банках: особливості регулювання в Україні та Європі. *Fintech Insider*. 2024. URL: <https://fintechinsider.com.ua/upravlinnya-esg-ryzykami-v-bankah-osoblyvosti-regulyuvannya-v-ukray-ini-ta-yevropi/> (дата звернення 05.03.2025 р.).
21. 2024 Sustainability Action Report Survey findings on ESG disclosure and preparedness. *Deloitte official website*. 2024. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/audit/2024-sustainability-action-report.pdf> (дата звернення 16.04.2025).
22. Укргазбанк. (2023). Звіт про зелене фінансування 2023 року. URL: <https://www.ukrgasbank.com/sustainability/green-finance-report> (дата звернення 16.04.2025)
23. Укргазбанк. ЕКО БАНК країни. URL: <https://www.ukrgasbank.com/> (дата звернення 16.04.2025)
24. Ощадбанк разом з ЄБРР запустив «зелені» кредити. Ощадбанк офіційний сайт URL: <https://www.oschadbank.ua/news/osadbank-ta-ebrr-zapustili-zeleni-krediti-dla-ukrainciv-persi-pozicalniki-vze-otrimali-finansuvanna> (дата звернення 16.04.2025).
25. Приватбанк. URL: офіційний сайт. <https://privatbank.ua/kredyty/dzherela-enerhiyi> (дата звернення 16.04.2025).
26. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 16.04.2025).
27. Green industrial policies for the net-zero transition URL: https://www.oecd.org/en/publications/green-industrial-policies-for-the-net-zero-transition_ccc326d3-en.html (дата звернення 16.04.2025).
28. BIS and central banks develop AI tool to mine climate data URL: <https://www.centralbanking.com/fintech/7961003/bis-and-central-banks-develop-ai-tool-to-mine-climate-data> (дата звернення 16.04.2025).

References

1. Bhardwaj, B. R., & Malhotra, A. (2013). Green Banking Strategies: Sustainability through Corporate Entrepreneurship. *Greener Journal of Business and Management Studies*, 3(4), 180–193. <https://doi.org/10.15580/gjbms.2013.4.122412343>.
2. IPCC. (2022). *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change*. (accessed 16.04.2025).

3. Khamilia, N., & Nor, W. (2022). Faktor-Faktor Dalam Meningkatkan Pengungkapan Green Banking. *Jurnal Riset Akuntansi (JUARA)*, 12(1), 1–23. <https://doi.org/10.36733/juara.v12i1.3144>
4. Miah, M. D., Rahman, S. M., & Mamoon, M. (2021). Green banking: the case of commercial banking sector in Oman. *Environment, Development and Sustainability*, 23(2), 2681–2697. <https://doi.org/10.1007/s10668-020-00695-0>
5. NBU. (2023). Zvit pro finansovu stabilnist. <https://bank.gov.ua/ua/stability/report>.
6. Meckling, Jonas, Making Industrial Policy Work for Decarbonization (March 11, 2021). URL: <https://ssrn.com/abstract=3802719> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3802719>
7. Mumbaasithoh, L., Dya Meylasari, N., Nursidik, D., & Surya Asih, S. (2022). Implementasi Program Go Green School Di Indonesia Sebagai Pembangunan Berkelanjutan. *Jurnal Teknologi*, 15(2), 104–109. <https://doi.org/10.34151/jurtek.v15i2.3079>.
8. Kartika, R., Herlina E., & Villanueva, M. M. (2023). The Development of Green Banking Theory. *Interdisciplinary International Journal of Conservation and Culture*, 1(2), 52-60 (PDF) *The Development of Green Banking Theory*. Available from: https://www.researchgate.net/publication/376195989_The_Development_of_Green_Banking_Theory
9. Weber, O., & Feltmate, B. (2017). Sustainable Banking: Managing the Social and Environmental Impact of Financial Institutions. Toronto, ON: University of Toronto Press, 256 p. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Sustainable_Banking.html?id=_HmMCwAAQBAJ&redir_esc=y
10. Bose, S., Khan, H. Z., & Monem, R. (2020). Does Green Banking Performance Pay Off? Evidence from a Unique Regulatory Setting in Bangladesh. *Corporate Governance – An International Review*. DOI: 10.1111/corg.12349.
11. Kumar, K. (2021). Green Banking in Asia. *Asian Journal of Finance*, 15(4), 78–92.
12. World Bank. (2022). Financing Green Technologies.
13. Bondarenko, L. (2025). ESG-BANKIVNYTsTVO V UKRAINI TA SVITI: VYKLYKY TA NOVITNI TRENDY [ESG BANKING IN UKRAINE AND THE WORLD: CHALLENGES AND LATEST TRENDS]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (72). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-15> [in Ukrainian].
14. Fedyna V. V., Bohrinovtseva L. M. (2022) Neobanki: svitovy dosvid ta vitchyzniana praktyka [Neobanks: global experience and domestic practice]. *Problemy suchasnykh transformatsii*. 2022. № 6. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-08-02/2022-6-08-02> [in Ukrainian].
15. Fedyna, V. (2024). ZELENYI BANKINH: PROBLEMY TA PERSPEKTYVY STANOVLENNIA V UKRAINI [GREEN BANKING: PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN UKRAINE]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, (6 (15), 178-183. <https://doi.org/10.32782/dees.15-28> [in Ukrainian].
16. Vovchenko, O. S. (2023). ESG stratehiya yak osnova upravlinia ryzykamy staloho rozvytku v bankah [ESG strategy as the basis for managing sustainable development risks in banks]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*. 50. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2458/2377> (accessed March 5, 2025) [in Ukrainian].
17. Krasnova, I. V., Prymostka, L. O., & Lavreniuk, V. V. (2021). Кліматичні ризики у фінансовому бізнесі [Climatic risks in financial business]. *Problemy Ekonomiky*, (3), 140–146. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-3-140-146>
18. Bortnikov, G., & Lyubich, O. (2022). Upravlinnia ESG ryzyka v ukrainskykh bankah [ESG risk management in Ukrainian banks]. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 6(47). 19–33 [in Ukrainian].
19. Zhytar, M. (2024). STIIKE FINANSUVANNIA I ZELENYI BANKINH V UKRAINI [SUSTAINABLE FINANCE AND GREEN BANKING IN UKRAINE]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-66> [in Ukrainian].
20. Upravlinnia ESG ryzykamy v bankakh: osoblyvosti rehuliuвання v Ukraini ta Yevropi. *Fintech Insider*. 2024. URL: <https://fintechinsider.com.ua/upravlinnia-esg-ryzykamy-v-bankah-osoblyvosti-regulyuvannya-v-ukrayini-ta-yevropi/> (accessed 05.03.2025 r.).
21. 2024 Sustainability Action Report Survey findings on ESG disclosure and preparedness. Deloitte official website . 2024. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/audit/2024-sustainability-action-report.pdf> (accessed 16.04.2025).
22. Ukrhazbank. (2023). Zvit pro zelene finansuvannya 2023 roku. URL: <https://www.ukrgasbank.com/sustainability/green-finance-report> (accessed 16.04.2025)
23. Ukrhazbank. EKO BANK krainy. URL: <https://www.ukrgasbank.com/> (accessed 16.04.2025)
24. Oshchadbank razom z YeBRR zapustyv «zeleni» kredyty. Oshchadbank ofitsiyni sait URL: <https://www.oschadbank.ua/news/osadbank-ta-ebrr-zapustili-zeleni-krediti-dla-ukrainciv-persi-pozicalniki-vze-otrimali-finansuvanna> (accessed 16.04.2025).
25. Pryvatbank. URL: ofitsiyni sait. <https://privatbank.ua/kredyty/dzherela-enerhiyi> (accessed 16.04.2025).
26. Ofitsiyni veb-sait Natsionalnoho banku Ukrainy. URL: <https://bank.gov.ua/> (accessed 16.04.2025).
27. Green industrial policies for the net-zero transition URL: <https://www.oecd.org/en/publications/green-industrial-policies-for-the-net-zero-transiti> (accessed 16.04.2025).
28. BIS and central banks develop AI tool to mine climate data URL: <https://www.centralbanking.com/fintech/7961003/bis-and-central-banks-develop-ai-tool-to-mine-climate-data> (accessed 16.04.2025).